

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΤΟΜΟΣ Ζ'.

ΑΡΙΘΜ. 21/22 (165/166).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἐτησίᾳ μὲν

φρ. χρ. 25 ἑξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ Ζ'.

τῇ 1/13 καὶ 15/27. Φεβρουαρίου 1892.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΚΛΙΚΡΙΝΩΣ ἐπένηθη τὸ Πανελλήνιον ἐν τῶν ἐγκαλωπισμάτων του. Ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς ὁ Πολυίστωρ, ὁ ἀριστοτέχνης τῆς γραφίδος, ὁ γλυκύτατος ποιητής, ὁ ῥηζικέλευδος διηγηματογράφος, ὁ διδάσκαλος τοῦ Γένους, ὁ πολυπερφος διπλωμάτης ἐκλινε τὴν πολὺν κεφαλὴν του. Ὁ ζωηρὸς γέρον οὐ τὴν φυσιογνωμίαν ἐφώτιζε μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἢ παροιμιώδης εὐφυΐα του, ὁ θαλερὸς πρεσβύτες ὁ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ γοργῶς διὰ τῶν μικρῶν βημάτων διατρέχων τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ὀγκώδους ἔργου νέους τόμους ὄνειροπολῶν, ἀπέθανε κρατῶν τὸν κάλαμον, ὡς γενναῖος στρατιώτης τὸ ὄπλον του. Ψυχολόγοι τινὲς παρατήρησαν ὅτι αἱ μεταξύ πνεύματος καὶ σώματος σχέσεις δὲν εἶνε ὅποιαι κοινῶς θεωροῦνται. Ὁ μέγας Jean Paul ἤδη ἐμωκτῆριζε τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπόλυτον ἐξάρτησιν τοῦ πνεύματος συνιστῶν ὅτι ἀντὶ ἐκπαιδευτηρίων ἔπρεπε νὰ ἰδρύνωνται διὰ τοὺς νέους ἐστιατόρια. Ἄλλοι φέρουσιν ὡς παράδειγμα τὸν Χάινε, οὗ τὸ ἀλγοῦν σῶμα δὲν ἐμάρανε τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ συνεκέν-
ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Ζ'.

† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

τρωσεν ὅλην τὴν ζωτικότητα ἐν τῇ κεφαλῇ. Ἐν τῷ σωματίῳ τοῦ μεγάλου Ῥαγκαβῆ ἐνεκλείετο ἀσυνήθης, αὐτόχρημα ἐκπληκτικὴ δύναμις πνεύματος. Ἐνδεν μὲν μετὰ τοῦ ποιητοῦ τῶν Νυκτῶν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ: Mes premiers vers sont d'un enfant, ἐτέρωθεν δὲ κατ' ἡν ἐποχὴν συνήθως οἱ ποιηταὶ καὶ λογογράφοι κεκμηκότες ἀποστρατεύονται ὁ Ῥαγκαβῆς ἐξηκοντούτης ἐποίει τὸ ἀριστούργημά του — ἴσως δὲ καὶ τὸ ἀριστούργημα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως — τὸν Διονύσου Πλοῦν, καὶ σχεδὸν ἑβδομηκοντούτης τὸν Γοργὸν ἱέρακα. Τὸ πῦρ ἀνέδορε πρῶτῳ ἀλλὰ δὲν ἐσβέσθη ταχέως, οὐδὲ μετεβλήθη εἰς αἰθάλην ἢ τέφραν. Πράγματι ὀλίγων ἀνθρώπων ὁ βίος εἶνε τοιαύτης διανοητικῆς δράσεως μεστός, ἀγνοεῖ δὲ τις πότερον νὰ θυμαίῃ παρὰ τῷ Ῥαγκαβῇ, τὴν χαλκέντερον φιλοπονίαν, ἢ τὴν δεξιότητα τῆς φύσεως τὴν εἰς πᾶν προσαρμοζομένην, τὴν ἐν παντὶ εὐδοκιμοῦσαν.

Μεῖρακα εὐρίσκομεν αὐτὸν σπουδαστὴν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τοῦ Μονάχου, ἐπιστέλλοντα συγχρόνως πατριωτικοὺς στίχους εἰς τὰ Ἑλληνικὰ χρυσικά τοῦ Μάγερ. Μετὰ

δ' ἔτη βλέπομεν αὐτὸν ἐν Ἑλλάδι γραμματέα τοῦ ὑπουργοῦ Χρηστίδου γράφοντα κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἄλλοτε οἰκοδιδασκάλου του ἐνδουσιώδεις προκηρύξεις. Ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ θείου του Ἰακώβου Ρίζου τοῦ Νερουλοῦ συνέταξε τὸν περὶ ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου νόμιον. Συγχρόνως ἡσχολεῖτο περὶ τὴν ποίησιν, ἐποίησε τὴν «Παραμονήν» τὸν «Λαοπλάνον» γενόμενος ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐφάμιλλος τῆς ποιητικῆς δυάδος τῶν Σούτσων. Ἐνῆργησεν ἀνασκαφάς μετὰ τοῦ Πρόκες-Ὅστεν ἐν Ἀργεῖ, ἐδημοσίευσε, καίπερ μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀρχαιολόγος ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκαταπονήτου φιλοπονίας γενόμενος καὶ διαπρέψας, τὴν ἱστορίαν τῆς Καλλιτεχνίας, καὶ γαλλιστὶ δίτομον ὀγκῶδες ἔργον περὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν: *Les antiquités helléniques*» ὑπῆρξεν ὁ πολυτιμώτατος συνεργάτης τῆς «Εὐτέρπης» τοῦ Καμπούρογλου, μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου δὲ Παπαρηγοπούλου καὶ Νικολάου Δραγοῦμη ἵδρυσεν τὴν Πανδώραν» ἐν ἣ ἐδημοσίευσεν πλὴν ἀρχαιολογικῶν καὶ παντοίων ἄλλων μελετῶν, τὰ πρῶτα ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσσῃ διηγήματα, ὧν τὰ πλεῖστα μετεφράσθησαν ἐπανειλημμένως εἰς τὰς κυριώτερας τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, τινὰ δέ, καίπερ πρώτη ἀπόπειρα, παρέμειναν ἀνυπερβλήτα πρότυπα ἑλληνικῆς διηγηματογραφίας. Ὁ βασιλεὺς Ὀθων ὅστις ἐξετίμα μέγας τὸν Ῥαγκαβὴν καὶ εἶχεν ἤδη διορίσῃ καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐν κρίσεισι περιστάσεσι τοῦ ἔθνους ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Ὁ Ῥαγκαβὴς, παρὰ τὸ πολυάσχολον τῆς διπλωματικῆς του λειτουργίας, ἐκπληκτικὸν παράδειγμα ἐργατικότητος παρέχων, ἐξηκολούθει τακτικῶς καὶ ἀδιαλείπτως τὰς πανεπιστημιακὰς του παραδόσεις. Τῷ 1867 ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς τὰς Ἡνωμένας-Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, εἶτα δ' εἰς Γαλλίαν, ἔνθα ἐν βραχεῖ χρόνῳ κατέστη ὁ δημοτικώτατος ἀνὴρ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, ὁ ἥρωας τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ φιλολογικῶν αἰδουσῶν, οὗ αἱ σπινθηρόβολοῦσαι εὐφυολογίαι μετεδίδοντο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, καὶ τὸ ὄνομα ἐδίδετο εἰς ἀντικείμενα τοῦ παρισινοῦ συρμοῦ. Βραδύτερον ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἶτα δ' εἰς Βερολίνον ἔνθα παρέμεινεν ἐπὶ ἐνδεκαετίαν, ἀπολαύων τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως τοῦ γηραιοῦ Αὐτοκράτορος, τῆς Αὐτοκρατορίας Φρειδερίκου, καὶ τοῦ διπλωματικοῦ ἐν γένει καὶ φιλολογικοῦ κόσμου.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐν ᾧ μετεβάλλοντο οἱ γεωγραφικοὶ ὀρίζοντες, ἐν πρᾶγμα παρέμεινεν ἀμετάβλητον ὑπὸ τοὺς ἐπαλλάσσοντας μεσημβρινούς: ἡ ἀγάπη, ἡ πίστις εἰς τὰ γράμματα· ὁ Ῥαγκαβὴς ἐξηκολούθει τὴν ἐν Ἀθήναις φιλολογικὴν δρᾶσίν του, νέα ἔργα προσθέντων εἰς τὰ λυρικά καὶ ἐπικά ποιήματά του, εἰς τὰς τραγῳδίας του καὶ τὰς κωμῳδίας του. Μετεγλάττισεν τὴν «Ἀντιγόνην» τοῦ Σοφοκλέους, τὰς «Νεφέλας» τοῦ Ἀριστοφάνους, τὴν «ἀπελευθερωθεῖσαν Ἱερουσαλήμ» τοῦ Τάσου, τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις τοῦ Goethe, «Νάθαν τὸν Σοφόν» τοῦ Λέσσιγκ, τὸν «Τέλλ» τοῦ Σχίλλερ κτλ. κτλ. ὡς εἰ εἶχε λάβῃ ἔμβλημα τὸ λόγιον τοῦ γηραιοῦ γερμανοῦ Αὐτοκράτορος: *ich habe keine Zeit, müde zu sein*, εἰργάζετο, παρήγε, ἐσώρευε τόμους ἐπὶ τόμων· ὑπερογδοκοντούτης ἤδη συνέγραψεν ὀγκῶδες ἀρχαιολογικὸν λεξικόν, ὅπερ μετ' ὅλας τὰς ἐνδεχομένας

ἐλλείψεις του, πρόκειται ἀξιοθαύμαστον μνημεῖον φιλοπονίας καὶ ἀρχαιογνωσίας.

Τούτου ἕνεκα ὅτε ὁ μικροφυῆς μέγας γέρων ἀπέθανε τῇ 4/16 παρελθόντος Ἰανουαρίου μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν αὐτοῦ, τοῦ ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων διδασκάλου τῶσαν γενεῶν, ἐκυμάτισεν ἡ πένθιμος σημαία, Σύλλογοι δὲ καὶ Σωματεῖα διέταξαν ἐπίσημον πένθος καὶ διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπὶ τριήμερον, στέφανοι δὲ διερμηνεῖς τοῦ πένθους τῶν κατ' ἐξοχὴν κέντρων τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ φιλοπατρίας κατετέθησαν ἐπὶ τῆς σοροῦ αὐτοῦ.

Ὡς ἀρχαιολόγος, ὡς λειτουργὸς τῆς πατρίδος ἀλλ' ἰδίως ὡς ποιητῆς καὶ λογογράφος καταλείπει ὁ Ῥαγκαβὴς κενὸν δυσαναπλήρωτον. Μελαγχολία καταλαμβάνει τὸν ἀναλογιζόμενον ποῦ εὐρίσκόμεθα φιλολογικῶς πρὸ δεκαετηρίδων καὶ ποῦ νῦν. Τότε φιλολογικαὶ προσωπικότητες ἐπιφανεῖς, μὲ στερεὰν παιδείυσιν, ζῶντες ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις σφαίραις τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἐπικοινωνοῦντες οἰκείως πρὸς τοὺς μεγάλους συγγραφεῖς τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χρόνων καὶ οὐχὶ ἐκ δευτέρας ἢ τρίτης χειρὸς συλλέγοντες τὰ ψυχία των. Καὶ αὐταὶ αἱ φιλολογικαὶ ἐριδες εἶχον μεγαλεῖόν τι. Ὁ Ἀσώπιος ἔγραφε κατὰ τοῦ Σούτσου τὸ περιώνυμον ἔργον του, συνεκρούοντο Ζαλοκώστας καὶ Ὀρφανίδης, Βαλαωρίτης καὶ Βερναρδάκης, — καὶ τώρα; Πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ εἰπὼν ὅτι τὸ τάλαντον ἐγένετο πληθὺς ὀβολῶν! Τοῦτο ἡσθάνθησαν πάντες ἰδίᾳ ὅτε προεπέμπετο ὁ Ῥαγκαβὴς εἰς τὴν ἐσχάτην κατοικίαν του. Βεβαίως πᾶν δὲν εἶνε ἐν τοῖς ἔργοις του χρυσοῦς ἀπερδος, ἐνυπάρχουσι καὶ σκαρφαί, ἐνυπάρχουσι καὶ ἀναμνήσεις ξένων φιλολογῶν, ὧν τόσον βαθὺς γνώστης ἦτο ὁ Ῥαγκαβὴς, οὐχὶ δ' ὀλίγα τῶν πεζῶν καὶ ἐμμέτρων ἔργων του θὰ εὐρωσι τὴν πύλιν τῆς ἀθανασίας κλειστήν κατὰ τὴν διόδον των πρὸς τὰς ἐπιγενομένας γενεάς. Ἀλλὰ μήτοι ἡ αὐστηρὰ ἐπιλογὴ μόνων τῶν ἐξόχων, καὶ ἡ αὐστηρὰ καταδίκη τῶν ἄλλων ἔργων δὲν ἤρχισεν ἐφαρμοζομένη εἰς αὐτὸν τὸν Βικτωρα Οὐγκῶ; Ὡς περιεχόμενον, ὡς μορφὴ, ὡς ἐπιβολὴ ποιητικὴ τὰ ποιήματα, τὰ δράματα, τὰ διηγήματα τοῦ Ῥαγκαβὴ ἐπιφύλαττουσιν αὐτῷ τιμητικὴν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Θὰ εὐχόμεθα δ' ἐκ καρδίας οἱ ἐρχόμενοι ν' ἀνδεικνύοντο ἄξιοι τῶν ἀπερχομένων, διότι βλέποντες τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν τῶν γραμμάτων θεωροῦμεν ἀρκετὴν περὶ τοῦ μέλλοντος εὐχὴν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦλάχιστον εἰς τὸ παρελθόν!

Σημ. Τὴν Κλειῶ ἐτίμα ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ διὰ τῆς συνεργασίας του οἱ δὲ τόμοι Α' Β' καὶ ΣΤ' περιέχουσι πολὺτιμα κειμήλια τῆς γραφίδος αὐτοῦ. Μετὰ ζωνοῦ ἐνδιαφέροντος ἡδὸκει νὰ παρακολουθῇ τὰς προόδους τοῦ ἡμετέρου φύλλου, λίαν εὐμένως ἀποραινόμενος περὶ τοιούτων ἐκδόσεων «αἵτινες συντελοῦσιν καὶ εἰς τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐθνικῆς φιλοκαλίας.» Ἄλλοτε ἐδίδεν ἡμῖν συμβουλὰς ἀφορώσας εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ φύλλου. »Παρακαλέσατε τοὺς συνεργάτας ὑμῶν, ἔγραψεν ἡμῖν ἐκ Βερολίνου τῇ 8 Αὐγούστου 1885, ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγωτέρας νὰ σᾶς δίδωσι στιχηρὰς συνδέσεις, καὶ ὑπὸ οἷας δὴποτε προφάσεις ἀρνείσθε ἀνηλεῶς, εἰ τι δὲν σᾶς φαίνεται ἀριστοῦργημα οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν τῆς γλώσσης τῆς στιχοῦργίας, τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Ἡ Κλειῶ ἐστὶ Μοῦσα, καὶ εἰς αὐτὴν οὐδεὶς πρέπει νὰ παρουσιάζεται μὴ φέρων τῶν Μουσῶν ἄξιαν ἀναβολήν.»

Εἰς ἐπιστολὴν ἡμῖν ἐγκλείουσιν δοκίμιον τῆς ἐν τῇ Κλειῷ δημοσιευθείσης, ἔπειτα εἰκόνας του, ἔτοιμος ὢν ν' ἀπέλθῃ ἐκ Βερολίνου εἰς Ἀθήνας ἔγραφε: «Σὺς ἐπιστρέφω τὸ ζυλογράφημα. Νὰ παραβάλω αὐτὸ οὐχὶ πρὸς διπλὸν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἀπλὸν τὸ πρωτό-

τυπον ἡδυνήθην, διότι ἔχων τὸν ἕνα πόδα ἤδη εἰς τὴν ἀτιμάζαν οὐ μόνον ὄλων μου τῶν χαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ καθρέπτου ἀκόμη στεροῦμαι. Καθ' ὅσον ὁμως διὰ μνήμης ἔχω τὴν φυσιογνωμίαν μου, ἡ εἰκὼν μὲ ὁμοιάζει, ἢ καὶ ἡδ' ἡσχόμην νὰ με ὁμοιάξῃ.»

ΑΠΟ ΣΚΩΜΙΟΥ ΕΙΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΝ.

(Συνέχεια.)

ΜΕΡΟΣ Δ.

Εὐρίσκόμεθα καὶ αὐτῇς ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ Ἀνακτόρῳ. Ἡ Ματθίλδη πάσχουσα κατὰκειται ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ διαλέγεται μετὰ τῆς πριγκιπίσσης περὶ τοῦ Λασκάρως ὅστις εἶχε μὲν διαφύγει μετ' ὀλίγων πιστῶν ὁπαδῶν ἐκ Θηβῶν, μετὰ τὴν γνωστὴν ῥῆξιν, ἀλλ' ἔκτοτε ἄγνωστον ποῦ εὐρίσκετο. Ἐν τῇ θλίβερᾳ ταύτῃ τῶν πραγμάτων τροπῇ καὶ τῇ ἐγκαταλείψει αὐτοῦ θρηνεῖ ἡ Ματθίλδη, ἐξηδύνει δὲ κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὴν ἀνίαν αὐτῆς ἡ πριγκίπισσα περιγράφουσα κατ' ἐπανάληψιν τὴν ἔξοχον τοῦ Λασκάρως καλλονὴν καὶ τὴν παράβολον τόλμην κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν. Ἀφ' ἑτέρου ὁμως ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς φρονήσεως, ὑποδεικνύουσα τῇ Ματθίλδῃ ὅτι ἐδραύσθη πλέον πᾶς δεσμός μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Λασκάρως, ἀφ' ὅτου ἐκηρύχθη οὗτος ἀποστάτης κατὰ τοῦ Δουκός, καὶ ἀπέβαινεν ἀναπόφευκτος πλέον ὁ μετὰ τοῦ Γραυῖνου γάμος αὐτῆς· ἀλλ' ἡ νεαρὰ Δούκισσα ὀρκίζεται καὶ αὐτῇς πίστιν αἰωνίαν εἰς τὸν φίλον τῆς καρδίας, καὶ λέγει ὅτι κατὰ πάσης βίας ἔχει τὸν τάφον καταφύγιον.

Ἐν τούτοις εἰσέρχεται ὁ Βρυέννιος καὶ ἀγγέλλει διὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ ἱαμοῦ τρόπου ὅτι τοῦ Γραυῖνα μὴ σπεύδοντος πρὸς τέλεσιν τοῦ συνοικεσίου καὶ ἀπελθόντος μάλιστα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἐκστρατεῖαν κατὰ τοῦ Δεσπότη τῆς Ἡπείρου, ἐφρόντισεν ἵνα τελεσθῇ ὁ γάμος δι' ἐπιτρόπου, ἐκλέξας πρὸς τοῦτο τὸν Γκίζην. Μάτην ἡ Ματθίλδη ἀνθίσταται, ὁ Δούξ ἐπιμένει καὶ τείνων αὐτῇ μετὰ τοῦτο ἐντέχνως παγίδα, πείθεται ὅτι πράγματι διετελεῖ, καθ' ἃ ὑπώπιεψε, συνδεδεμένη πρὸς τὸν Λάσκαριν, ὃν ἐκθύμως καίτοι ἀπερισκέπτως ὑπερασπίζεται κατὰ τοῦ Δουκός ἀποκαλέσαντος αὐτὸν ἐπιτηδες ἀνανδρον προδοτήν. Τοῦτο ἐν τούτοις ἐξάπτει ἐπὶ μᾶλλον τὴν ὀργὴν τοῦ Βρυεννίου, ὅστις ἀγγέλλει ὅτι ἐπέκειτο πλέον ἡ σύλληψις τοῦ Λασκάρως, κυκλωθέντος ὑπὸ πολυαρίθμου σώματος παρὰ τὴν Μονὴν τῶν Δαφνῶν καὶ ἀποχωρεῖ ἐπιτάσων τῇ Ματθίλδῃ τὴν ταχείαν παρὰ τῆς γαμήλιου ἐσθῆτος, εἰς ὃ αὐτὴ ἀπαντᾷ.

Τὸ σάβανόν μου ἔχω ἤδη ἔτοιμον.

Πρὸς τὰς δύο Δεσποίνας, αἵτινες μένουσι καὶ αὐτῇς μόναι ἐπέρχεται μετ' ὀλίγον ἡ Δ. Ἑλένη, ἥτις θεωρεῖ τὴν θέσιν ὡς βελτιωθείσαν διὰ τοῦ μελετωμένου εἰκονικοῦ γάμου, ὅστις ἤθελεν ἐξουδετερώσει τὸν Βρυέννιον, ἐξασφαλίζων τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ συμφέροντα, καὶ παρᾶσχει καιρὸν δι' ἑτέρας ἐνεργείας. — «Ἄλλ' οὕτως ἀποβαίνω δίγαμος» — ἀνακράζει ἡ Ματθίλδη, ἀπαντᾷ δὲ ἡ πριγκίπισσα ὅτι ὁ πρῶτος αὐτῆς γάμος ἦν ἄπορος, ὅτι σώζει ἴσως οὕτω καὶ τὸν Λάσκαριν, τοῦ Δουκός κατευναζομένου, καὶ ὅτι ἄλλως τε οὐδεμία ὑπεκφυγὴ ἀπέμενε διότι ἠτύχετο ἤδη διὰ τὴν τελετὴν ὁ Παρθενῶν, χρησιμεύων, ὡς γνωστὸν, ἐπὶ Φραγκοκρατίας ἀς

Καθολικὴ Μητρόπολις, συνέρρεον δὲ ἤδη πανταχόθεν τὰ πλήθη ὅπως παραστῶσιν εἰς τὰς ἐορτάς· Ἄλλ' ἡ ἀτυχὴς Ματθίλδη ἀνακράζει,

Φεῦ, τριστάλαινα!

Οἱ ὄχλοι χαρμολύνων, συναθροίζονται,
ἀστοί, ἀγρόται, Μεγιστᾶνες, πένητες,
πομπῶδῃ δύο συνενοῦνται στέμματα,
τὸ τῆς Ἀνδραγαθίας καὶ τῶν Ἀθηνῶν,
καὶ ὁμως πάντα ταῦτα μέλας θάνατος,
ὠκεανὸς δακρύων!

Ἡ προσεχὴς σκηνή, ἥτις ἐστὶ μία τῶν μᾶλλον ὑψηπετῶν τοῦ ὅλου δράματος καὶ αὐτόχρημα Σαϊζήρειος, μεταφέρει ἡμᾶς εἰς κρύπτην ὑπὸ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνίου ἐνθα εὐρηγται οἱ τάφοι τῶν Δουκῶν τῆς Ἀττικῆς. Ὁρῶμεν διανοιγομένην σιδηρὰν θυρίδα καὶ εἰσερχόμενον τὸν Λάσκαριν, ὅστις κρατεῖ ἀνημμένην δᾶδα. Τὸν Ναὸν εἶχον κτίσει οἱ προπάτορες αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ μόνος ἐγνώριζε τὴν κρυφίαν πάροδον, ἥτις συνήνου τὸ ὑπόγειον μετὰ τῆς παρακειμένης λόχμης· καὶ ἀνῆκε μὲν ἤδη ἡ σεπτὴ Μονὴ εἰς τοὺς Φλάρους, ἐδοξάζετο δὲ ὁ ποντίφης τῆς Ῥώμης πρὸ τοῦ βαμοῦ ἐφ' ὃν χεῖρες ἁγίων εἶχον τελέσει τὴν πανάχραντον Θυσίαν, ἀλλ' οὐχ' ἤττον πιστὴ εἰς τὸ γένος τῶν κτιτόρων αὐτῆς παρεῖχεν ἡ Μονὴ ἀσφαλὲς κρησφύγετον τῷ Λασκάρει, ἐπαύζουσα τὴν φοβερὰν αὐτοῦ ἐκδίκησιν. Παραδέτομεν αὐτολεξεῖ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ θεσπεσίου τούτου μονολόγου, οὗ ἀποβαίνει ἀμάρτημα πᾶσα συγκοπή.

Ὑπνώττουσι τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον
οἱ Δούκες ὧδε οἱ κλεινοὶ τῶν Ἀθηνῶν
καὶ κούφως ἤδη πρὸ ἐμοῦ σκεδάννυται
ἡ πενιχρὰ αἰθάλη, ἥτις ἄλλοτε
ὑπερηφάνως ἐπὶ γῆς ἐδέσποσε.

Ποῦ νῦν ἡ δόξα, τὰ πομπῶδη τρόπαια,
αἱ δάφναι, οἱ παιᾶνες, ἡ ἀστράπτουσα
τῆς πανοπλίας αἴγλη, ἡ ἀκάθεκτος
ὀρμὴ τῆς μάχης, τὰ μεγάλα σχέδια;
Ποῦ οἱ φλογώδεις πόδοι καὶ τὰ ὄνειρα,
τῶν ἐπεράστων γυναικῶν οἱ ἀσπασμοί,
ἡ μυστικὴ θωπεῖα, τὸ μειδίωμα
τὸ παραδείσου, ὑπισχνούμενον τρυφήν;
Ποῦ τὸ κοχλάζον πάθος, ἡ πολὺπλοκος
δολορραφία, τὸ στυγνὸν κακούργημα,
δι' ὃν ἐπὶ τῆς ἄμμου ἀνηγείροντο
οἱ θρόνοι ἐπιμόχθως οἱ τυχαῖοι;
Ποῦ τοῦ πτωχοῦ τὸ δάκρυ, τὸ τρεπόμενον
εἰς ὄλβον τοῦ πλουσίου, ἡ φαιδρὰ χλιδὴ,
τὰ τρίχαπτα, οἱ κῶμοι, αἱ ἀγέρωχοι
τῶν ἱπποτῶν χορεῖαι; Κόνις ἄσημος,
καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς παμφάγου λάρνακος
συμπύσιον σκωλήκων!